

Remissyttrande över SOU 2020:6 En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering

Fysioterapeuterna har anmodats att yttra sig över ett delbetänkande av utredningen ”En trygg sjukförsäkring med människan i centrum”. Fysioterapeuternas remissvar är avgränsat till frågor som kan ha relevans för förbundets verksamhet.

Inledningsvis ska nämnas att Fysioterapeuterna välkomnar förslag vars syfte är att påverka sjukfrånvaron i positiv riktning genom att låta rehabiliteringen ta större utrymme i processen. Med detta sagt vill förbundet lämna följande synpunkter.

Angivet normalt förekommande arbete

Fysioterapeuterna tillstyrker förslaget om att bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 ska göras mot ”angivet normalt förekommande arbete”. För att ändringen ska få önskad verkan och bland annat leda till högre grad av rättssäkerhet i Försäkringskassans beslut än vad som är fallet i dag behöver den försäkrade tidigt i processen informeras om begreppets innebörd och hur det skiljer sig från de krav som ställs avseende arbete hos personens arbetsgivare.

Prövningen mot normalt arbete bör inte ske för tidigt

Fysioterapeuterna delar utredningens bedömning att prövningen mot normalt förekommande arbete inte ska ske för tidigt i processen och anser att utredningens förslag kan leda till att fler personer kan återgå i anställning hos sina arbetsgivare, vilket är positivt för såväl individen som samhället.

Äldre försäkrade ska alltid få sin arbetsförmåga bedömd mot arbete hos arbetsgivaren

Fysioterapeuterna välkomnar förslaget, men vill även peka på att det kan finnas andra faktorer än hög ålder där omställningen till normalt förekommande arbete eller angivet normalt förekommande arbete av olika anledningar kan vara svår. I grunden rör vi oss inom socialförsäkringens ram, vilket innebär att insatserna borde anpassas till den berörda individen. Det bör därför i bedömningen finnas utrymme för ett visst mått av

diskretion eller flexibilitet, där även andra faktorer än en viss ålder ska kunna beaktas när frågan om mot vilket arbete som arbetsförmågan bör bedömas avgörs.

Arbetet med rehabilitering stärks

Utredningen konstaterar att Försäkringskassans ärenden i många fall saknar ställningstaganden kring den försäkrades rehabiliteringsbehov och att många journalanteckningar och läkarintyg också brister på den punkten. Detta resulterar i lidande för individen som riskerar att bli kvar i sjukförsäkringen under onödigt lång tid, men även i betydande samhällsekonomiska förluster.

Enligt utredningen beviljar Försäkringskassan rehabiliteringsersättning i mycket liten uträkning och relativt sent i sjukskrivningsprocessen. Många gånger avbryts även framgångsrika försök till rehabilitering för att en viss tidsgräns passerats och den försäkrade anses ha arbetsförmåga i förhållande till på arbetsmarknaden normalt förekommande arbeten.

Fysioterapeuterna välkomnar därför utredningens förslag om att stärka rehabiliteringens betydelse i processen. Samtidigt vill Fysioterapeuterna trycka på vikten av att anlägga ett holistiskt synsätt på problematiken. Även om Försäkringskassan har en mycket viktig roll på området är även andra aktörer och deras inbördes samverkan av stor betydelse i sammanhanget. Arbetstagarens möjlighet att rehabiliteras och återgå i arbete hos arbetsgivaren beror även i hög grad på sagda arbetsgivarens agerande i frågan.

Fysioterapeuterna har dessvärre alltför ofta sett hur arbetsgivare brister i sitt ansvar att vidta skäligen tillgänglighetsåtgärder enligt diskrimineringslagen eller preventiva åtgärder enligt arbetsmiljölagen samt hur enkla anpassningar av arbetsuppgifterna eller förhållandena på arbetsplatsen hade kunnat förhindra långvariga sjukskrivningar.

För att sjukförsäkringsprocessen ska fungera optimalt behöver arbetsgivarens roll förtydligas. Det bör framgå att arbetsgivaren har ett ansvar att i ett tidigt led diskutera eventuella tillgänglighetsåtgärder eller preventiva anpassningar enligt arbetsmiljölagen för att förhindra sjukskrivning. Därigenom fastnar vi inte i ett läge som ”enbart” handlar om hur vi kan begränsa de skador eller sjukdomar som redan uppkommit och hantera den försäkrade på ett mer humant sätt, utan kan även lägga fokus på hur vi kan förhindra att skadorna över huvud taget inträffar.

För det fall att en skada redan inträffat eller beslut om rätt preventiva åtgärder behöver tas är det också mycket viktigt att tillgången till rätt profession som utför bedömningen säkras. Då en av de mest frekvent förekommande orsakerna till sjukskrivning utgörs av problem i rörelseapparaten är det ytterst viktigt att den försäkrade får tillgång till rätt kompetens i såväl det inledande skedet av, men även senare i, sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Samtidigt är det fortfarande så att det i första hand främst är läkarprofessionen som anses behörig att utfärda sjukintyg eller delta i försäkringsmedicinska utredningar under sjukskrivningsprocessen. En mer nyanserad syn på i sammanhanget behöriga professioner bör således anammas och då det rör sig

om rehabilitering bör fysioterapeuter få en tydlig roll. Detta skulle sannolikt leda till tydligare och mer adekvata överväganden i journalerna och utredningar av vilka åtgärder som kan vidtas för att underlätta den försäkrades återgång i arbete och således även mer framgångsrika rehabiliteringar samt förkorta och, i vissa fall, till och med förhindra, sjukskrivningar.

I december 2019 tog riksdagen beslut om en ny lag om koordineringsinsatser. Lagen började gälla 1 februari 2020 vilket innebär att regionerna har skyldighet att erbjuda koordinerande insatser till sjukskrivna personer för att främja personens återgång till arbete. En beskrivning av rehabiliteringskoordinators roll i den arbetslivsinriktade rehabiliteringsprocessen skulle kunna tydliggöra denna funktion som i flera studier visats effektiv för att uppnå en långsiktig och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Stockholm 2020-05-07

Stefan Jutterdal, Förbundsordförande
Fysioterapeuterna